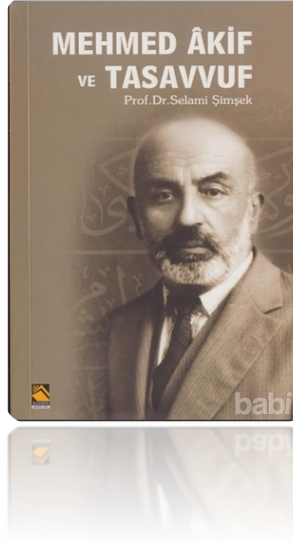


Mehmed Akif ve Tasavvuf

Selami Şimşek, Buhara Yayınları, İstanbul 2019, 320 Sayfa.

Talat Olgun*



İslam'ı öyle yaşa ki akıllar dursun. Sen ona buna değil, Allah'a kulsun.

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, talatolgun09@gmail.com

Selami Şimşek tarafından kaleme alınan Mehmed Akif ve Tasavvuf isimli kitap, roman ebadında hazırlanmış olup Buhara Yayınları'ndan çıkmıştır. Ön kapakta Akif'in resmine, arkada ise "Safahat" kelimesinin Osmanlıca sülüs kabartmasına yer verilmiştir.

Müellifin, böyle bir eser kaleme alma düşüncesi üniversite yıllarına dayanır. Üniversite yıllarından itibaren beslenen bu hayalin, on yıllık bir çabanın ürünü olduğu belirtilir.

Akif'in şairlik, naşirlik, vaizlik, müfessirlik, mütercimlik, musikişinaslık, baytarlık ve sportmenliğine dair çeşitli çalışmalar yapılırsa da tasavvuf düşüncesine dair incelemelerin yeterli düzeyde olduğu söylenemez. Bu nedenle Şimşek'in Akif'in dervişane yönünü ele aldığı kitabı, alanda önemli bir boşluğu dolduracak niteliktedir.

Girişle birlikte dört bölümden oluşan eserin giriş kısmında Akif'in tasavvufla irtibatına, tasavvufa bakış açısına; kendisinin ve dostlarının tasavvufi yönüne temas edilmiştir. Bu bölümde müellif, Akif'in:

Sürdüler Türk'e "tasavvuf" diye olgun şırayı

Muttasıl şimdi hakikat kusuyor Sıdkı dayı

Beytine odaklanıp onu tasavvuf karşıtı şeklinde değerlendirmenin Akif'i bir bütün olarak yansıtmaktan uzak kaçacağına dikkat çeker. Ona göre böyle bir bakış açısı Akif'in eserlerini, şiirlerini ve onun dervişane yönünü inkâr etmek demektir. Çünkü Akif, sadece medrese ile değil, tekke ile de irtibatlı bir çevrede yetişmiştir.

Akif, Doğu ve Batı edebiyatına vukufiyeti yanında Arapça, Farsça ve Fransızca'yı iyi konuşabilecek derecede dile hâkim bir münevverdir. Onun karakter ve eğitiminde Kadiriyye ve Nakşbendiyye tarikatlarına müntesip babası Mehmed Tahir Efendi önemli bir yere sahiptir.

Yazar kitabın birinci bölümünde Akif'in sevdiği ve etkisinde kaldığı sufi şair ve ediplere, onun beğendiği şair ve yazarların tasavvufla ilgili mısralarına yer verilmiştir. Bu çerçevede Mevlana, Şeyh Sadi Şirazi, Firdevsi, İbn-i Sina, Gazali, Fahrüddin Razi, Feridüddin Attar, Yunus Emre, Süleyman Çelebi, Fuzuli, Şeyh Galib, Ziya Paşa, Namık Kemal gibi isimler anılmıştır.

İkinci bölümde Akif'in tekkelere, bazı tarikatlara bakışı ve vahdet-i vücud hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Onun yaşadığı dönemde devlet ve toplumun bu kurumlara yaklaşımı genel itibariyle iki şekilde kategorize edilebilir. Bir kesim tarikatların, tekkelerin aleyhinde tutum sergilerken diğeri, bu kurumların yeniden ihyasından yanadır. Yazar, Akif'in ikinci grupta yer aldığı iddiasındadır. Buna göre Akif, dinin mistik bir yorumu olarak tasavvufa değil inandığını söylemeyen söylediğine inanmayan, İbahiliğe ve Batıniliğe kayan, Kur'an ve sünnet ile uyuşmayan akımlara karşıdır. Yazar bu görüşünü desteklerken Akif'in Özbekler Tekkesi, Afganiler Dergâhı, Taceddin Dergâhı gibi birçok tekke ve dergâhla olan ilişkisine telmihte bulunur. Üçüncü bölümde ise Akif'le tanışma imkânı bulmuş yahut seciyesinden ve eserlerinden etkilenmiş sufi şahsiyetlere değinilmiştir.

Yazarın, herhangi bir tarikat mensubu olmayan fakat zühd, takva, sadakat, ahde vefa, tevekkül, rıza-i Hak gibi tasavvufî hallere son derece bağlı olan Akif'in hayatına psiko-sosyal açıdan yaklaşarak tasavvufa ve kurumlarına yönelik tavrını bütüncül bir şekilde ortaya koyduğu söylenebilir.

Akif'in bugüne kadar çok fazla bilinmeyen yönünü, konuya ilgi duyanlar için keyifle okunabilecek bir üslupta kaleme alan yazarı ve basımı üstlenen yayınevini tebrik ederiz.